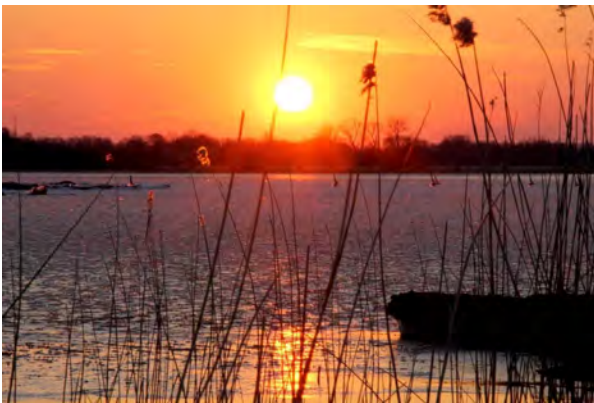

Beste leden en relaties,

Als deze nieuwsbrief in je digitale brievenbus valt, dan is het Koninklijk Oranjefeest in Nederland alweer voorbij. Maar we wachten met smacht op iets anders oranje; waar blijft het lentezonnetje?

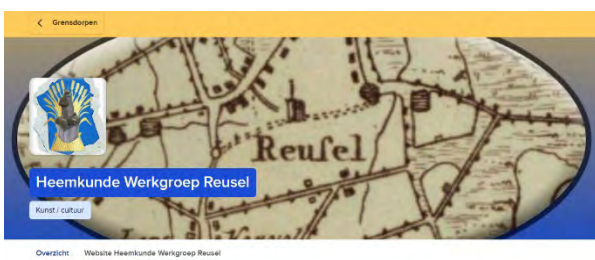
We hebben de laatste tijd gemerkt dat de oude weerspreuken “maart roert zijn staart” en “april doet wat hij wil” nog steeds van kracht zijn. Maar nu mei op de kalender komt te staan, zal dat hopelijk snel gaan veranderen.

In deze lente nieuwsbrief hebben we voor jullie weer de nodige frisse nieuwtjes en heemkundige wetenswaardigheden bij elkaar gesprokkeld.

Bestuur en Werkgroep Communicatie.

HWR vanaf nu ook op de website Grendorpen.nl

Aankondigingen en mededelingen van onze Heemkunde Werkgroep Reusel zijn vanaf heden ook te vinden op de website van Grendorpen.nl: www.grendorpen.nl/pagina/heemkunde-werkgroep-reusel

Hoewel we al een lang bestaande vereniging zijn, wij zijn opgericht in 1971, en veel inwoners van onze gemeente bekend zijn met onze activiteiten, vindt ons bestuur het zinvol om ook de inwoners van de andere kernen van Reusel-De Mierden meer bij onze activiteiten te betrekken.

Het uitgangspunt van grendorpen.nl is “verbinden”: het versterken van onderlinge verbindingen en het verhogen van onderlinge betrokkenheid in Reusel-De Mierden. Met als doel het mogelijk maken dat inwoners elkaar beter weten te vinden en (nog meer) dingen samen gaan doen.

Dit is voor onze HWR een unieke mogelijkheid om de kennis, die bij HWR ruimschoots aanwezig is, te delen met alle inwoners van onze kernen. We roepen iedereen op, die een goed gevoel heeft bij het woord “erfgoed”, zich even te verdiepen in de vraag waar HWR zoal voor staat: *HWR verzamelt en ontsluit kennis over Reuselse woonomgeving en bevolking in heden en verleden.*

Vragen van allerlei aard kunnen aan ons gesteld worden en we zullen steeds ons inspannen die op een adequate wijze te beantwoorden. Of kom anders gewoon een keer binnenlopen in onze Heemkamer, altijd interessant en ook nog gezellig met een kopje koffie en een praatje.

HWR brengt Heemkunde in het basisonderwijs

Basisschool de Torelaar in Reusel is onlangs in groep 3 en 4 gestart met het project “Tijddetectives”. Een onderdeel van het project is de Romeinse tijd.

De leerkrachten vonden het erg waardevol voor de kinderen om het project dicht bij huis te houden. De recente opgravingen in Reusel waren voor hen aanleiding ons te benaderen met de vraag of wij hierover iets meer zouden kunnen

vertellen en zo mogelijk enige vondsten of voorwerpen zouden kunnen tonen.

Onze Werkgroep Educatie is aan de slag gegaan en heeft een bijzonder aardige presentatie gegeven van Reuselse archeologische aspecten en daarbij toelichting gegeven bij het tonen van de nodige ontdekkingen.

De verrassing kwam een paar dagen later toen de juf een dankbetuiging bezorgde namens alle scholieren in de vorm van een gezamenlijke kleurplaat met alle namen van de kinderen erop, gecompleteerd met een lekkernij.

Bierbekers met dialectspreuk voor Koningsdag

Er komen bij HWR met grote regelmaat diverse vragen binnen over huizen, straatnamen, families of foto's, maar enkele weken geleden kwam er een vraag die ons allen verblufte. *Tijdens Koningsdag gaan we hardplastic bekera gebruiken die we willen laten bedrukken met verschillende spreuken die typisch Reusels zijn. Dus in het Reusels dialect en/of bijvoorbeeld over Reusel.*

Natuurlijk zijn we gaan meedenken met de organisatie van Köningsdag Reusel en uiteindelijk is er gekozen voor de volgende spreuken:

- Van wie zedde gij 'r inne?
- Bèt ie èk um aai?
- Verèkkes goei fisje, nie?
- Nog inne um 't af te lêère.
- Dees was wir Prins heerlijk.
- We zèn de kunning te réék in Reusel.

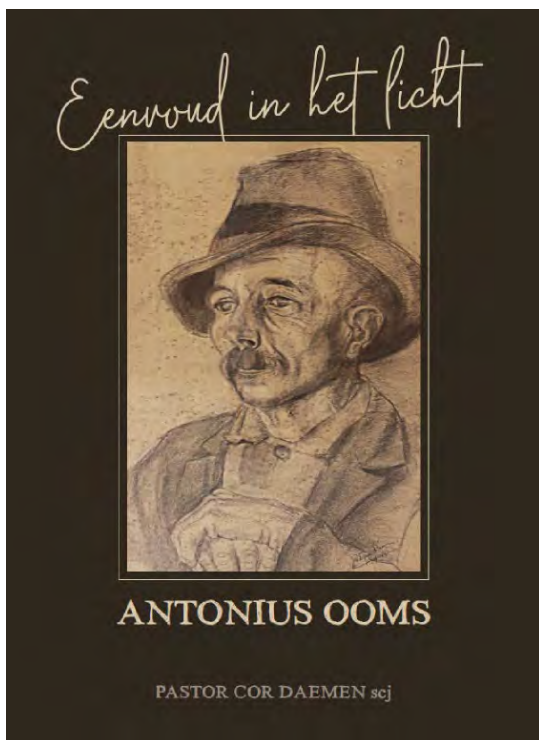
We gaan ervan uit dat tijdens Koningsdag het eerste pintje in zo'n leuke beker *naor meer smòkte*.

Boekpresentatie "Eenvoud in het licht – Antonius Ooms"

Hoe een bidprentje in een kerkmissaal leidt tot een boek.

Gasthof De Beiaard in Postel was op vrijdag 19 april het decor voor een grote groep belangstellenden die in de Rietzaal getuige was van de presentatie van het eerste exemplaar van het boek "Eenvoud in het licht – Antonius Ooms".

Het is voor pastor en oud-Duizelnaar Cor Daemen, na zijn pensioen, een lange genealogische zoektocht geworden naar deze Kempische schaapherder. Een zoektocht die begon met een bidprentje en eindigde in Postel bij de abdij waar Antonius de laatste jaren van zijn leven als schaapherder doorbracht. Het boek is het resultaat van dat langdurig onderzoek naar het leven van een lang geleden overleden, relatief onbekende, eenvoudige man die hij nooit gekend of gesproken heeft. De eenvoud van deze herder als een symbool voor de mensen van zijn tijd wil hij in het licht zetten. Er zijn diverse raakvlakken met Reusel en andere Kempische dorpjes in het levensverhaal van Toontje te ontdekken.

Kerkhistoricus Professor dr. Peter Nissen schreef over het boek: *“Het is een indrukwekkende speurtocht geweest. Je brengt niet alleen hem, Antonius Ooms, in beeld maar ook zijn omgeving en de mensen met wie hij leefde.”*

De voordracht van het boek met toelichting van een aantal achtergronden werd door de schrijver ondersteund met een mooie beeldende fotopresentatie.

Na die presentatie werden de eerste exemplaren van het boek door Cor Daemen aangeboden aan

Frédéric Testaert, abt van de Abdij van Postel en Pater Koos de Rooij, overste van de orde van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus.

Cor Daemen liet ook weten dat hij zeer bereid is om voor Heemkundekringen of andere verenigingen een presentatie te verzorgen over Toontje Ooms - de laatste schaapherder van de Abdij van Postel.

Het boek van bijna 200 pagina's en meer dan 200 afbeeldingen in kleur kost €25 en is te bestellen door te mailen naar provincialaat@scj.nl. Van de boekpresentatie heeft Kempentv een mooie rapportage gemaakt. Deze is hier te bekijken: <https://t.ly/Nfx3X>

Uit het HWR archief

Onbruikbaarheid van de molen

[2 oktober 1722]

Streekarchief Regio Eindhoven - Schepenbank
Bladel inv. 40 folio 226v - 227 - 227v

Compareerde voor ons schepenen naergenoemt Jan Blanckers, Peter van Gorp geloofwaardige inwoonende huys luyden binnen Reusel allen van competenten ouderdom, de welke verclaeren en beekennen op hunne manne waerheijt en christelijcke wromigheijt, sulckx ter requisitie van Jan van Heeswijck dat sij comparanten ten volle bewust sijn dat bij het vertreck of afstant vanden molder Willem Fabrijs of van d'erfgenamen Jan Joosten Fabrijs de wint cooren molen alhier tot Reusel geruijmen tijt heeft leedigh en sonder maelen geweest met welck leedigh staen opseggen van dwase onpartidige molders den selven molen onbruijckbaer is gemaekt, en also door manquement van nodige reparatien de attestanten met hunne granen van die voornoemde wint cooren molen in Reusel hebben moeten verstrecken en gemelde graenen op de naerbuerighe moolens laeten breecken vermits en te meer voornoemde van Heeswijck, haer antwoorde Tot mijn leet dat de moolen van Reusel niet gangbaer en is, ende den rentmeester heeft mijn broeder Geraert van Heeswijck op de poort geset, waaromme mijn ambacht of affeairen tot Hilvarenbeecq hebben moeten verlaeten omme hier te coomen maelen, dewijle den moolen onbruijckbaer was en de ligger der moolen steen op de achter

moolen geheel in stukken, en mede het moolen huijsken gans ont reparaert waer in tot dato deses geen paerden of treckossen kunnen geset, immers niet voor wint en reegen bewaert can worden, oock hebben de erfgenamen van Jan Joosten Fabriij voor gaende molder mijn den sleutel van opgemerkte moolen geweijgert, niet tegenstaende daer over hadde geprotesteert gevolgelijck groote schaden lijde soo dat niet wetende hoe hier mede sal handelen, hier mede eijndigende sij deponenten dese hunne verclaeringe presenterende t'selve met Heeden te besweeren ten alle tijts des versocht weddende te presteeren.

Aldus gedaen en gepasseert voor en ten overstaen van Hendrick Kerckhofs, regeerende, en Jan Huijsmans out scheepenen actum Reusel den 2e october 1722.

Uit de bibliotheek van de HWR

Geschiedenis van de dynamietfabriek van Arendonk van 1872 tot de sluiting.

De mythes ontmiijnd.

Auteurs: Staf Lasters en Karel Lavrijsen

Alles wat je weten wil over “het Poeier” is te vinden in deze dikke pil van ruim 300 pagina’s. Het boek is opgedeeld in tien hoofdstukken bijna vanzelfsprekend beginnend met een technisch hoofdstuk over springstoffen en dynamiet. Het tweede hoofdstuk betreft de plaats van vestiging: Nijverheid in de heide.

Hoofdstuk drie geeft een zeer gedetailleerd beeld van productie en opslag van de verschillende producten; mede door de vele illustraties vergt

dit hoofdstuk een omvang van ruim honderd pagina’s.

De volgende hoofdstukken beschrijven de ontwikkeling van het bedrijf in hun historische context. Hierbij is ook aandacht voor de ontspanning van de arbeiders. De dynamietfabriek had vanaf de jaren dertig een eigen voetbalclub “FC Dynamiet” en zelfs een damesteam!

Het boek sluit met een overzicht van de restanten van de fabriek in het natuurgebied de Rode Del.

Vondsten die het leven beter maakten - PILLEN

We zijn dwergen op de schouders van reuzen. In de Oudheid kwamen ontdekkers met uitvindingen die het bestaan veraangenaamden en waarvan we nog steeds profiteren. Eén daarvan: pillen.

Problemen met plassen? Neem wat malachiet, een groen mineraal, en maal dat fijn. Vorm het poeder tot pillen, neem die in en spoel ze weg met zoet bier. Dat adviseert de ‘Papyrus Ebers’, een Egyptische tekst uit de zestiende eeuw v.Chr. vol medische tips. Achteraf gezien was dat geen goed idee, want malachiet is niet best voor de gezondheid. Maar het advies laat zien dat Egyptenaren hun medicijnen al in pilvorm gebruikten, en dat gold ook voor latere beschavingen uit de Oudheid.

Romeinse pillen gemaakt van bijenwas en plantaardige en dierlijke vetten gevonden in een 2000 jaar oud schip dat voor de kust van Italië zonk.

Net als de Egyptenaren stopten ook latere pillenmakers wonderlijke middelen in hun pillen.

Zo adviseerde Plinius de Oudere in de eerste eeuw na Christus een pil met oud vet tegen longproblemen. En hij hield het voor mogelijk dat hondsdoelheid te genezen viel met een pil gemaakt van de schedel van een opgehangen man. Dat middel zal geen arts tegenwoordig meer voorschrijven, maar we gebruiken wel nog steeds een variant van het woord dat Plinius al hanteerde: pilula. Dat is Latijn voor 'bolletje'.

Bron: *Maand van de geschiedenis*

Oorlogsbronnen: Duitse akten en Rode Kruiskaarten

Zonder geboorteakte besta je genealogisch niet. Eerder al kwamen de Duitse akten van huwelijk en overlijden beschikbaar voor genealogen. Daar komen nu de afschriften van Duitse geboorteakten bij van kinderen geboren in Duitsland in de periode 1900 – 1945 met minimaal een ouder met de Nederlandse nationaliteit. De geboortebewijzen vormen een recente genealogische bron en kunnen de schakel zijn in je zoektocht naar je Nederlands-Duitse roots.

Holland. **Sterbeurkunde** 61
(Standesamt Bremen-Mitte Nr. 1766/44)
Der Arbeiter Jacobus Cornelis Groenen
wohnhaft Bremen, Lager Humannstraße
ist am 6. April 1945 um 22 Uhr — Minuten
in Bremen im Lager Humannstraße verstorben.
Der Verstorbene war geboren am 31. Januar 1914
in Bladep.
(Standesamt _____ Nr. _____)
Vater: ?
Mutter: ?
Der Verstorbene war nicht verheiratet, nicht bekannt.
Bremen, den 6. Juni 1946
Der Standesbeamte
In Vertretung.
H. Anker
allgem. Körperschwäche, Magendarmkatarrh, Herz- und
Kreislaufschwäche.
C 251. Sterbeurkunde mit Elternangabe. Kreislaufschwäche. C 251
Verlag für Standesamtverwesen C. m. b. H., Hamburg

Overlijdensakte van oud-Reuselnaar Jacobus Cornelis Groenen (1914 – 1945).

De verzameling Duitse akten bestaat uit afschriften van akten van geboorte, huwelijk en overlijden van Nederlanders die tijdens de oorlogsjaren al dan niet gedwongen in Duitsland verbleven en niet in concentratiekampen waren ondergebracht. Enkele uitzonderingen komen uit Oost-Europese concentratiekampen of Nederlandse kampen. De afschriften zijn kort na de oorlog in opdracht van de geallieerden opgesteld door Duitse gemeenteambtenaren. De collectie bestaat uit ruim 50.000 akten. Het grootste deel zijn geboorteakten (26.136), gevolgd door overlijdensakten (17.465) en huwelijksakten (7.223).

De akten zijn op naam te doorzoeken en te bekijken via wiewaswie.nl. Ze zijn te vinden onder 'documenttype' Tweede Wereldoorlog en 'organisatie' CBG|Centrum voor familiegeschiedenis.

Een tweede belangrijke bron uit de Tweede Wereldoorlog, namelijk de Rode Kruiskaarten, zijn ook volledig beschikbaar en ook gedigitaliseerd.

De verzameling Rode Kruiskaarten komt voort uit het kaartstelsel dat het Rode Kruis gebruikte om informatie over vermiste personen bij te houden. Na de Tweede Wereldoorlog werd zo'n half miljoen Nederlanders vermist. Op verzoek van de Nederlandse regering ging het Nederlandse Rode Kruis naar deze vermisten op zoek om de familie te kunnen informeren over hun lot. Informatie werd bijvoorbeeld verkregen van teruggekeerde krijgs- en concentratiekampgevangenen of tewerkgestelden uit Duitsland. Hen werd gevraagd naar informatie over vermiste lotgenoten.

+ Gemeente Gysse Provincie Zeeland
Naam: de Vos
Voornamen: Adriaan
Adres: Gysse
Geb. datum: 24-6-1914
Overleden te Lager Grossberun, Spandau den: 14-5-45
Bijzonderheden: Antwoord van ondervraging en mislandeling overleden in Arbeit, Erziehungs Lager Grossberun
Medegedeeld door: D.C. Limpelveld, van de Vos' kameraden
Adres: Limpelveld
Gerepatrieerd uit:
Repatrieringsnummer: _____ Nr. Pers. Bew.: _____
K 1729

De bijna 11.000 Rode Kruiskaarten zijn in 2008 gedigitaliseerd in het kader van het subsidieprogramma 'Erfgoed van de Oorlog'. De verzameling is inmiddels via CBG Verzamelingen op naam te doorzoeken:

www.cbgverzamelingen.nl

Brabants Dialectenfestival Lieshout - juni 2024

Het Brabants Dialectenfestival wordt weer georganiseerd op de 2e zondag in juni van de even jaren; ditmaal op 9 juni 2024.

- Vrijdag 7 juni is er de jeugdmiddag.
- Zaterdag 8 juni is de avond van de schrijfwedstrijd. Deze avond wordt gehouden in het Dorpshuis van Lieshout en is voor iedereen gratis toegankelijk. Aanvang 20.00 uur.

Alle deelnemers aan de schrijfwedstrijd worden hiervoor uitgenodigd met het verzoek zich voor deze avond aan te melden en zich voor te bereiden om een mogelijke presentatie van de inzending.

Na de (digitale) presentatie van de deelnemers zullen in drie blokken de genomineerde inzendingen gepresenteerd worden. Daarna zal de jury bekend maken wie er gewonnen heeft en de dialectpenningen uitreiken aan de winnaars. De avond is voor iedereen gratis toegankelijk - aanmelden of reserveren is niet nodig.

- Zondag 9 juni: het festival.
Dit festival is voor iedereen die van Brabant(s) houdt gratis toegankelijk. Opening om 12.30 uur op de Kiosk in het centrum met medewerking van Harmonie en Gilde. Daarna wordt op diverse podia - binnen en buiten - opgetreden. In het programmaboekje dat op deze dag te koop is, zal informatie staan over deze artiesten en over tijdstip en plaats waar ze optreden. Daarnaast staat in het boekje informatie over horecavoorzieningen en worden de winnende teksten van de schrijfwedstrijd opgenomen. Mocht het onverhoopt slecht weer zijn, dan gaat alles "gewoon" door op diverse binnenpodia. Ook deze staan in het programmaboekje vermeld.

De afsluiting is om 18.00 uur. Meer info over de optredende artiesten op de website

www.brabantsdialectenfestival.nl

Nieuw museum in het Bossche Kruithuis

Na jaren van verbouwen heeft het Kruithuis in Den Bosch onlangs zijn deuren voor het publiek weer geopend. Het gebouw is door Kring Vrienden 's-Hertogenbosch omgebouwd tot vesting- en watermuseum. Centraal staat een grote tentoonstelling over het Beleg van Den Bosch, dat dit jaar 400 jaar geleden plaatsvond. Daarbij is ook aandacht voor de hoofdrol die het water speelde in en rond de vesting.

Het Kruithuis rond 1900

Het Kruithuis werd in 1621 gebouwd en is het enige nog overgebleven kruitmagazijn in Nederland dat nog in originele staat verkeert. Het werd de laatste honderd jaar voor allerlei functies gebruikt. Zo was het een repetitieruimte en het onderkomen van het Museum voor Hedendaagse Kunst. Sinds 2017 was het pand al niet meer in gebruik, maar in 2020 ging de Bossche gemeenteraad akkoord met het plan om het huidige museum er te realiseren.

De heropening markeert een nieuwe fase in de levensloop van dit bijzondere gebouw, waar bezoekers de geschiedenis van de vesting 's-Hertogenbosch kunnen beleven en zullen ontdekken hoe het Kruithuis een integraal onderdeel is geweest van de verdedigingswerken die de stad beschermden tegen oorlogsgeweld en overstromingen door de eeuwen heen. Meer informatie: www.museumkruithuis.nl

Nieuws vanuit de Kempencollectie

Verschillende musea en heemkundekringen uit de Kempen waaronder ook onze HWR hebben zich verenigd in de Kempencollectie. Via de gezamenlijke website

<https://kempencollectie.online> kun je digitaal grasduinen tussen ruim 40.000 objecten. Regelmatig zullen er in deze nieuwsbrief berichten van onze partners te vinden zijn.

Kruyshuis - Oirschot

Publicatie over Antoon Kruysen door het Kruyshuis.

Onlangs verscheen in opdracht van het Kruyshuis in Oirschot een monografie over de kunstschilder Antoon Kruysen (1898-1977) die in Noord-Brabant opgroeide, maar een groot deel van zijn leven in Frankrijk woonde. Auteur is Jef de Jager. Hij verrichtte grondig onderzoek waarmee enkele fabuleuze uitspraken van de kunstenaar in twijfel worden getrokken.

Over zijn beweegredenen om een boek te maken over de schilder Antoon Kruysen zegt Jef de Jager (Mierlo-Hout 1949): "Als cultureel antropoloog heb ik vaak geschreven over volksgebruiken.

Daarbij stuitte ik op Antoon Kruysens unieke begrafenissen, waarvan hij er meer dan honderd heeft gemaakt. Ik bedacht: wie schildert zoiets? Mijn fascinatie voor zijn persoon nam toe toen ik zijn bruiloften en religieuze taferelen ontdekte. Zelf afkomstig uit Brabant herkende ik zijn blik op de wereld. Al die volle landschappen: bijna kamertjes van natuur. De dorpsmarkten met schetsmatige mennekes en vrouwkes. Zijn oneerbiedige spotlust in combinatie met zijn devotie en preutsheid. Helemaal sterk was dat

ook zijn levensverhaal behoorlijk Brabants bleek te zijn geweest..."

Uit het boek van Jef de Jager duikt een beeld op van een gewaardeerd kunstenaar, in Frankrijk nog meer dan in Nederland. Antoon Kruysen was echter een gekwelde ziel die zijn weldoeners vaak tegen zich in het harnas joeg. Als hij wat tactischer was geweest, had hij ongetwijfeld meer van het leven kunnen genieten.

Lees de hele boekrecensie in Brabant Cultureel hier: <https://t.ly/XmkE9>

Jef de Jager, Antoon Kruysen (1898-1977). Een Franse Brabander. Woudrichem: Pictures Publishers 2023, 152 pp., ISBN 978-94-92576-67-5, € 19,95.

Heemkunde Werkgroep Reusel

De verschillende deelnemers van de Kempencollectie hebben samen een heleboel (bijzondere) objecten in hun collecties. Om de zichtbaarheid van de Kempencollectie te verhogen zal er in de regionale pers regelmatig informatie gepubliceerd worden met aandacht voor de deelnemende partners.

Onlangs verscheen in De Hint (gemeente Eersel) en Eyckelbergh (gemeente Bergeijk) een pronkstuk uit de HWR collectie: de Imantsploeg.

UIT DE KEMPENCOLLECTIE

Verschillende musea en heemkundekringen uit de Kempen hebben zich verenigd in de Kempencollectie. Via de gezamenlijke website www.kempencollectie.online kun je digitaal grasduinen tussen ruim 40.000 objecten. Om je wat op weg te helpen, licht elke deelnemer een bijzonder object uit. Dit keer de eerste Imantsploeg uit de collectie van Heemkunde Werkgroep Reusel.

De Imants ploeg, een Kempisch boerenwerktuig van naam

Een begrip in agrarisch Nederland. Nou ja, bij de boeren op de zandgronden dan toch. Die konden de in Reusel geproduceerde Imants ploeg zeer waarderen. De in de negentiende eeuw in de Kempen gebruikte houten ploeg staat model voor deze eerste ploeg die door de firma Imants op industriële wijze vervaardigd wordt in het eerste decennium van de twintig-

ste eeuw. Deze ploeg is nog volledig gesmeed en geklonken. De fa. Jos. Imants Ploegen en Schoppenfabriek ontwikkelde deze eenvoudige en goedkope ploeg in nauwe samenspraak met zijn klanten. Opmerkingen van boeren over de plus- en minpunten van de Imantsploeg worden serieus

DE KEMPEN COLLECTIE

genomen. Het was een betaalbaar product dat uitstekend geschikt was voor het bewerken van hun akkers: een lichte, wendbare ploeg die van het voorgespannen paard relatief weinig trekkracht vroeg. www.heemkundereusel.nl

Foto: Eerste Imantsploeg © HWR

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

De Koerier van Brabants Heem – februari 2024 nr 99: <https://t.ly/Vbn68>

Nieuwsbrief Brabants Erfgoed – april 2024: <https://t.ly/EHspg>

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant – april 2024: <https://t.ly/WhNKD>

Nieuwsbrief Heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Nassau/Hertog – april 2024: <https://t.ly/Ng8J3>

Nieuwsbrief Erfgoedvereniging Dye van Best – april 2024: <https://t.ly/NZZVS>

Nieuwsbrief Regionaal Archief Tilburg – april 2024: <https://is.gd/cNZRSc>

Mededelingenblad Heemkundekring Weerderheem Valkenswaard – april 2024: <https://t.ly/5G1rA>

Nieuwsbrief Heemkunde de Heerlijkheid Oirschot – maart 2024: <https://t.ly/YsvRN>

Nieuwsbrief CBG | Centrum voor familiegeschiedenis – april 2024: <https://bit.ly/3wbDaP2>

Nieuwsbrief Brabanders en hun Taal – maart 2024: <https://bit.ly/4djB9Bk>

Nieuwsbrief Brabants Heem – april 2024: <https://bit.ly/4bbV6YB>

Nieuwsbrief Erfgoedhuis Veldhoven – maart 2024: <https://bit.ly/3w1qZ7D>

Nieuwsbrief Stichting Erfgoed Goirle – april 2024: <https://bit.ly/3JATmg3>

Nieuwsbrief Heemkundekring Tilborch – april 2024: <https://bit.ly/44lfwfx>

Heemkunde Werkgroep Reusel heeft ook een facebook pagina. Je kunt ons vinden op: <https://www.facebook.com/heemkundereusel>

Wil jij onze Nieuwsbrief ook regelmatig ontvangen stuur dan een email naar secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen zijn terug te lezen in een archief op onze website: heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

Dat spant de kroon

De uitdrukking ‘dat spant de kroon’ of ‘de kroon spannen’ heeft een lange geschiedenis. Al in de zestiende eeuw werd deze uitdrukking gebruikt in de Nederlandse taal. Wat is de betekenis van ‘dat spant de kroon’ en waar komt dit gezegde vandaan?

Betekenis van ‘dat spant de kroon’

De uitdrukking ‘dat spant de kroon’ betekent zoets als ‘dat overtreft alles’. Iets dat de kroon spant kent zijn gelijke niet. En iemand die de kroon spant laat alle anderen achter zich. De zegswijze wordt vaak in negatieve zin gebruikt. Bijvoorbeeld: ‘Zijn gedrag spant de kroon’. Dit betekent dan zoveel als: ‘Zulk gedrag hebben we nog nooit gezien’.

Herkomst van ‘de kroon spannen’

Letterlijk betekent ‘de kroon spannen’ dat iemand zich een ‘crone’ (kroon, Stoett noemt de ‘crone’ een lauwerkrans) om het hoofd liet sluiten. Deze persoon onderscheidde zich door de krans van anderen, steeg ver boven hen uit en was ‘een baas’.

Gouden lauwerkrans uit de vierde of derde eeuw voor Christus

Al in de zestiende eeuw kwam – zo meldt het Woordenboek Nederlandse Taal – in het werk van de uit Antwerpen afkomstige dichteres en lerares Anna Bijns (1493-1575) de volgende zinsnede voor: *In mijn herte ghij eeuwich de croone spandt / Als den liefsten pandt.*

Volgens F.A. Stoett gebruikten ook de schrijvers P.C. Hooft (1581-1647) en Joost van den Vondel (1587-1679) in hun werken al de uitdrukking ‘de croon spannen’.

Bron: Historiek